

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Utvärdering

RUHB: Insats - metod och teknik i krig, utvärderingskonferens 2024.

Styrka dagens identifierade
utvecklingsområden och konkretisera
framtidens aktiviteter

RUHB: Insats metod och teknik i krig, utvärderingskonferens 2024

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Enhet: Enheten för brand och räddning

Text: MSB

Publ nr: MSB2571 - mars 2025

ISBN: 978-91-7927-611-9

Förord

Sverige står inför många och stora utmaningar inom området civilt försvar. En sådan utmaning är räddningstjänstens förmåga under höjd beredskap (RUHB), ett område som inte varit prioriterat under många år. Nu behöver en upprustning av materiel och personal göras, men frågan är vad som ska göras och hur det ska utföras?

Denna rapport har sin grund i en utvärderingskonferens som ägde rum i november 2024. Deltog gjorde aktörer inom området RUHB från såväl kommunala räddningstjänster samt MSB. Målet med konferensen var att leverera konkreta aktiviteter/åtgärder för att i närtid och på sikt stärka räddningstjänstens roll i det civila försvaret.

I utvärderingsrapporten kan du läsa om hur olika utpekade utvecklingsområden ställs mot varandra och prioriteras för att i nästa steg konkretiseras. I slutet av rapporten kan du ta del av aktiviteter som kan utföras redan idag. För dessa aktiviteter är även den aktör som ska utföra aktiviteten utpekad. Andra aktiviteter kräver mer planering och även samverkan och samarbete mellan olika myndigheter innan de utförs.

Oavsett om det är omedelbara åtgärder eller mer långsiktiga är det viktigt att påbörja arbetet så att de kommunala räddningstjänsterna får goda förutsättningar att stärka sin förmåga att agera under höjd beredskap.

Karlstad, 2025-01-31

Marcus Wilhelmson

Enhetschef, räddningstjänst och skydd av civilbefolkning – brand och räddning

Innehåll

INLEDNING	5
METOD	5
UTVECKLINGSOMRÅDEN.....	8
RESULTAT	11
HUVUDSAKLIGA ÅTGÄRDSFÖRSLAG.....	17
SLUTSATSER	19
REFERENSER	19

Inledning

Samhällsläget har förändrats under de senaste åren, framförallt med tanke på Rysslands invasion av Ukraina. Den ökade hotbilden har gjort att den civila beredskapen och det civila försvaret har hamnat i fokus igen efter att ha varit ett lågt prioriterat område.

Räddningstjänsten är en del av det civila försvaret. Om Sverige går upp i höjd beredskap kommer kommunal räddningstjänst ha kvar de uppdrag de har i fredstid samt att några uppdrag tillkommer som finns beskrivna i Lagen om Skydd mot Olyckor (LSO 2003).

Då förmågan kopplat till höjd beredskap inte har varit prioriterad kan förmågan inom kommunal räddningstjänst behöva stärkas. I den här rapporten beskrivs tolv utvecklingsområden som är riktade till kommunal räddningstjänst. Områdena är hämtade från rapporter från FOI (Mari Olsén, 2023) (Ryghammar, 2024) samt utvärderingsrapport från metodförsök utförda av räddningstjänsten (MSB, 2025).

Genom att ha en lista över åtgärder och aktiviteter som denna rapport landar ut i, kan räddningstjänstens förmåga systematiskt höjas genom att hantera dessa. Det är av vikt att inse att några åtgärder kan hanteras omgående och av en aktör medan andra åtgärder är av mer komplex karaktär där exempelvis flera myndigheter är inblandade.

Att en utvärderingskonferens genomfördes ansågs fördelaktig av flera anledningar. Den främsta fördelen är att den bidrar till involvering och förankring av resultat i form av åtgärdsförslag, vilket i sin tur kan öka sannolikheten för att åtgärdsförslagen implementeras. Involveringen bidrar även till att kvalitetssäkra utvärderingens åtgärdsförslag. Detta är en väg att systematiskt påbörja arbetet för att vi tillsammans ska stärka den svenska beredskapen inom det civila försvaret.

Metod

Utvärderingskonferensen leddes av RUHB-delprojektledare för området Insats: metod och teknik i krig. Delprojektet har ansvar för att bedriva utveckling och forskning. Denna utvärderingskonferens utfördes tillsammans med Katastrofmedicinskt centrum (KMC) som är organiserade under Region Östergötland. KMC har tagit fram en metodik för att under ett möte ta sig från redan identifierade utvecklingsområden till konkreta åtgärder.

Syftet med utvärderingskonferensen var att prioritera identifierade utvecklingsområden samt utveckla konkreta åtgärder för de mest prioriterade utvecklingsområdena.

Utvärderingskonferensen genomfördes den 26 november 2024 från klockan 13:00 till klockan 17:00 och den 27 november från klockan 08:30 till 12:00. På

utvärderingskonferensen deltog 27 personer från kommunala räddningstjänster samt MSB.

Upplägget som användes under utvärderingskonferensen delades in i åtta områden:

1. Presentation av identifierade utvecklingsområdena.
2. Deltagarna ombads att diskutera områdena för att bekanta sig med dem, samtidigt som de även gavs möjligheten att påpeka eventuella feltolkningar kopplat till hur utvecklingsområdena identifierades. Utöver detta tilldelades deltagarna även en mall där de kunde anteckna pågående arbeten som relaterade till utvecklingsområdena. Detta för att bekräfta sedan tidigare initierade processer och för att i ett senare skede under utvärderingskonferensen enklare kunna fokusera på att generera nya idéer.
3. Utvärderingens första omröstning utfördes. Omröstningen berörde vilka av de identifierade utvecklingsområdena som ansågs vara mest prioriterade att fortsatt arbeta med, såväl efter utvärderingen som under utvärderingskonferensen. Omröstningen genomfördes med hjälp av Menti, där deltagarna fick välja ut vilka områden de ansåg vara de fem mest prioriterade. Därefter fick deltagarna rangordna områdena från ett, viktigast, till fem, minst viktig. Baserat på deltagarnas rangordningar tilldelades utvecklingsområdena poäng utefter placering, det vill säga om en deltagare rangordnade ett område som viktigast tilldelades det fem poäng om det var näst viktigast fyra poäng, och så vidare. Resultatet från omröstningen visade därmed vilka fem utvecklingsområden som deltagarna ansåg vara mest prioriterade.
4. I nästa steg ombads deltagarna, i sina grupper, generera och anteckna ett till tre förslag på hur varje enskilt utvecklingsområde skulle kunna åtgärdas eller hanteras. När denna process var avklarad avslutades även den första dagen av utvärderingskonferensen.
5. Inför dag två tolkades och sammanställdes deltagarnas genererade förslag av moderatorerna från KMC och MSB. Resultatet fördes in i Menti inför fortsättningen av utvärderingskonferensen.

6. Under den andra dagen presenterades sedermera tolkningarna och sammanställningen av de genererade förslagen. I samband med det gavs deltagarna även möjlighet att uttrycka sina åsikter kopplat till om någonting hade tolkats felaktigt, saknades eller liknande.

7. Efter presentationen och förändringsförslag från deltagarna genomfördes fem separata omröstningar via Menti. Under varje enskild omröstning fick deltagarna möjlighet att rösta på de framtagna förslagen från dagen innan kopplade till utvecklingsområdena. Det vill säga att för utvecklingsområde #1 genomfördes en omröstning kopplat till de förslag som genererades dagen tidigare för det utvecklingsområdet, och så vidare. Syftet med omröstningarna var att avgöra vilka åtgärdsförslag till varje område som ansågs vara mest värdefulla, och därmed även skulle utses som utvärderingens huvudsakliga åtgärdsförslag. För att avgöra vilka förslag som var mest värdefulla ombads deltagarna att skatta samtliga förslag på skalan ett, lägst, till tio, högst, för de två parametrarna effekt och genomförbarhet.

8. Slutligen valdes de åtgärdsförslag som deltagarna ansåg vara mest genomförbara och effektfulla ut som denna utvärderings huvudsakliga åtgärdsförslag.

Utvecklingsområden

De utvecklingsområden som är framtagna inför utvärderingskonferensen har hämtats från följande rapporter:

- MSB (2025). RUHB – Metodförsök utförda i Kiruna och Skövde. (MSB, 2025)
- FOI (2023). Räddningstjänst i krig. Erfarenheter från Ukraina och lärdomar för Sverige. (Mari Olsén, 2023)
- FOI memo (2024). Räddningstjänst under höjd beredskap – att plocka russinen ut kakan. (Ryghammar, 2024)

Vilka rapporter som är kopplade till de olika utvecklingsområdena finns beskrivet i texterna kopplat till området. Områdena är hanterade av delprojektledare inom RUHB och levererade till KMC, som tillsammans med MSB ingår i utvärderingsledningen.

Öka förmågan av räddning i rasmateriel

Utbildning och övning i rasmassor är något som inte har varit en prioriterad uppgift för svensk räddningstjänst på många år. Det var något som lyftes fram när metodförsök utfördes i denna miljö i Kiruna samt i Skövde samt belyses i FOI rapporten Räddningstjänst i krig. Detta är ett uppdrag som är av vikt att alla brandmän kan hantera då FOI menar/påpekar att det är vanlig räddningstjänstpersonal som räddar liv, inte specialstyrkor när de ser på kriget i Ukraina.

Öka förmågan gällande arbete på höjd

Att livrädda på hög höjd är en uppgift som inte utbildas eller övas på något systematiskt sätt. Förmågor i Sverige har även frångåtits denna kompetens på senare tid. Dock så visar metodförsöken att denna kompetens är viktig att kunna utföra uppgiften på ett tillräckligt säkert sätt och där flera metoder kan användas beroende av situation. Utvärderingen visar på att förmågan måste utvecklas och höjas.

Öka kunskap om skyddsrum

Metodförsöken i Kiruna visar på att kunskapsnivån om skyddsrum är väldigt låg inom kommunal räddningstjänst. Det innefattar var skyddsrum är, hur de är byggda och hur de är utformade för att kunna evakuera från utrymningsväg. Här behöver kunskapen och förmågan öka.

Öka kunskap kring bränder som en följd av vapenverkan

Rapporter från FOI tar upp brandperspektiven från olika synvinklar. FOI-memot ”Räddningstjänst under höjd beredskap” (Ryghammar, 2024) visar på att det har föreslagits att det ska finnas brandgrupper i krig och höjd beredskap. FOI

rapporten ”Räddningstjänst i krig” (Mari Olsén, 2023) tar upp att bränder som uppstått till följd av vapenverkan i regel har ett snabbare förlopp med större spridning än bränder som startar på annat sätt. Svensk räddningstjänst behöver därmed öka kunskapen inom området för att kunna hantera den typen av bränder.

Öka kunskap och förmåga att hantera brand i oljecisterner

En typ av bränder som har ökat är bränder i oljeraffinaderier, vilket beskrivs i FOI rapporten ”Räddningstjänst i krig”. Om en liknande brand skulle inträffa i Sverige kommer flera aktörer vara inblandade däribland räddningstjänsten, företaget och SMC. Hur ska beredskapen se ut och vilken förmåga förväntas en räddningsperson ha samt utrustning för att hantera branden?

Öka förmågan att hantera flera samtida händelser

I FOI rapporten ”Räddningstjänst i krig” beskrivs det att drabbade områden i Ukraina har fler räddningshändelser. Det beskrivs att händelserna inte är komplicerade, men många, och att flera insatser måste genomföras parallellt och det upplevs utmanande. FOI tar upp att det inte funnits rutiner för prioritering av händelser. Hur tänker vi i Sverige kring problematiken och vem ska hjälpa till med bedömningen?

Öka förmågan att ta hand om personskador i krig

I Ukraina idag är det standardutrustning för brandmän att ha stoppa-blödning kit på sig men det var det inte när kriget började. I rapporten ”Räddningstjänst i krig” beskriver FOI att räddningstjänsten uppges ha haft låg kunskap att hantera personskador till följd av minor och OXA samt att det saknades utrustning att ta hand om skador. Vad behöver stärkas inom den svenska räddningstjänsten inom det här området, såväl inom förmåga som materiel?

Öka förmågan till brandvatten när vattenförsörjning är utslagen

I Ukraina finns det tillgång till fungerande brandvattendammar, vilket har medfört att släckvatten inte blir en brist även när vattenledningar inte går att nyttja, beskrivet i FOI-rapporten ”Räddningstjänst i krig”. I Sverige finns det listade krigsbranddammar, men där många inte är i bruk längre. Hur kan vi i Sverige arbeta vidare med frågan och sprida lärdomar mellan räddningstjänsterna?

Att kunna sin pryl och använda den till flera områden

Vid metodförsöken var uppfinningsrikedomen hög och en pryl kunde användas till flera olika områden. Att kunna sina prylar och utveckla användningsområdena kring dessa är något som behövs utvecklas för att klara av mer och fler händelser.

Öka kunskapen om nya hot mot räddningstjänstpersonal

I FOI:s memo Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs att räddningstjänsten utsätts för nya typer av hot vid krigsföring till exempel från drönare. Bör Sverige öka kunskapen inom vilka de nya hoten är och ta med dessa i framtida information och utbildningar?

Utveckla kunskap kring begreppet tillräckligt säkert i krig för rtj personal ur ett arbetsmiljöperspektiv

Den mentala förberedelsen är av vikt om kriget kommer. Räddningstjänsten kommer att hantera fler händelser, annat förlopp samt att nya risker kommer finnas. Kan det arbete som har gjorts inom PDV med begreppet tillräckligt säkert vara en start på att utveckla det konceptet även vid krig, något som FOI reflekterar över i rapporten Räddningstjänst i krig?

Öka förmåga inom indikera och sanera av CBRN

I FOI:s memo Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs att det finns behov av utveckling av metoder för indikering, rapportering och saneringsåtgärder inom kommunal räddningstjänst inom området CBRN. Även regional grundförmåga behöver stärkas samt CBRN-förstärkningsresurser. Hur kan CBRN-område öka sin förmåga?

Resultat

Utvärderingen startade med tolv utvecklingsområden som kan ses i tabell 1. Dessa områden rankades och de fem översta områdena (över det tjockare strecket i tabell 1) är de utvecklingsområden som mötet arbetade vidare med.

Tabell 1: Resultatet från omröstningen

Utvecklingsområde	Poäng
Öka förmågan av räddning i rasmateriel	105
Att kunna sin pryl och använda den till flera områden	74
Öka kunskap om skyddsrum	45
Öka förmågan att ta hand om personskador i krig	44
Öka förmågan gällande arbete på höjd	41
Utveckla kunskap kring begreppet tillräckligt säkert i krig för räddningstjänstpersonal ur ett arbetsmiljöperspektiv	34
Öka förmåga inom indikera och sanera av CBRN	24
Öka förmågan att hantera flera samtida händelser	23
Öka förmågan till brandvatten när vattenförsörjning är utslagen	22
Öka kunskap kring bränder som en följd av vapenverkan	9
Öka kunskap och förmåga att hantera brand i oljecisterner	7
Öka kunskapen om nya hot mot räddningstjänstpersonal	7

Nästkommade steg på utvärderingskonferensen var för deltagarna att i grupper om fem till sex personer generera ett till tre åtgärdsförslag för vardera av de fem mest prioriterade utvecklingsområdena. När samtliga utvecklingsområden hanterats sammanställdes samtliga förslag av utvärderingsledningen från KMC och MSB inför den andra dagen.

Den andra dagen ägnades till att genom omröstningar avgöra vilka åtgärdsförslag som var mest värdefulla för respektive utvecklingsområde. Omröstningen utgick från att deltagarna uppskattade varje förslags genomförbarhet och effekt. För såväl genomförbarhet som effekt användes skalan ett till tio. I tabell 2 till 6 presenteras samtliga åtgärdsförslag för respektive utvecklingsområde tillsammans med vardera åtgärdsförslags uppskattade genomförbarhet samt effekt.

Tabell 2. Föreslagna åtgärder inom det prioriterade utvecklingsområdet att öka förmågan av räddning i rasmateriel.

Öka förmågan av räddning i rasmateriel	Genomförbarhet	Effekt	Total
Ta fram koncept för momentövningar med rasmassor (ex. röja och säkra arbete i rasmassor)	9,3	8,7	18,0
Lokala och regionala instruktörer ska utbildas för att tillgodose repetitionsbehov över tid kopplat till räddning i rasmassor (inkludera förvaltning)	8,2	8,0	16,2
Införskaffa metodmoduler (ex. MSB tar fram ritningar) för arbete i rasmassor som kan förflyttas mellan brandstationer	8,0	7,0	15,3
Utveckla nya civilförsvarslådor som ska innehålla material, utrustning och tydliga instruktioner (även i fredstid)	8,0	7,2	15,2
Utrustning ska testas och utvärderas (ex. klädsel och bårar) i praktisk miljö	7,0	6,3	13,3
MSB ska ta fram övningsplatser, utspridda i Sverige, för övningar i rasmassor	5,7	7,3	13,0
Varje räddningstjänst ska tillsammans med övrig kommunal förvaltning inventera pågående rivningsarbeten och samarbeta med rivningsansvariga.	5,8	6,1	11,9
MSB ska ta fram en vägledning för hur avtal ska tecknas med entreprenörer (för höjd beredskap)	6,1	5,5	11,6

Tabell 3. Föreslagna åtgärder inom det prioriterade utvecklingsområdet att kunna sin pryl och använda den till flera områden.

Att kunna sin pryl och använda den till flera områden	Genomförbarhet	Effekt	Total
MSB ska integrera mer verktygskunskap i grundutbildningar SMO (problembaserad lösning utifrån viss utrustning)	9,0	7,3	16,3
Gemensam metodhandbok ska utvecklas för hur mängdträning med begränsade utrustningsalternativ ska utföras	8,1	7,5	15,6
Ta fram färdiga momentövningar med teoretiska genomgångar av utrustning, kapacitet, risker och handhavande samt förslag till hur varje räddningstjänst kan öva	8,0	7,2	15,2
Skapa en handbok för hur basmaterial kan och bör användas samt dess ovanliga och udda användningsområden	8,1	7,0	15,1
Säkerställ förutsättningar för räddningstjänsten att träna verktygskunskap (ex. praktikverkstad) i lokala grundutbildningar	7,6	7,3	14,8
Ta fram ett koncept kring höjd beredskap kopplat till basbil och container/släp	7,2	7,0	14,2
Skapa en öppen erfarenhetsbank genom Win Guard kopplat till utrustning som kan användas på annat sätt än tänkt (skarpt och övning).	6,6	6,3	12,9
MSB ska utreda vilka avsteg som får göras från AFS inför och under höjd beredskap.	5,3	7,4	12,6

Tabell 4. Föreslagna åtgärder inom det prioriterade utvecklingsområdet att öka kunskap om skyddsrum.

Öka kunskap om skyddsrum	Genomförbarhet	Effekt	Total
MSB ska ta fram ett teoretiskt och praktiskt paket för räddning i skyddsrum (ska inkluderas i Fortbildningstjänsten och grundutbildningarna)	9,3	8,6	17,9
Ta fram en vägledning för planering av insatser för skyddsrum (insatsplaner; se äldre manualer)	8,3	7,9	16,2
Ta fram metoder för att kommunicera och föra in förnödenheter till nödställda i skyddsrum	8,3	7,4	15,7
MSB ska utveckla en instruktion för allmänheten gällande skyddsrumms funktion och placering	8,1	5,7	13,8
Regionala och lokala övningsmoduler för skyddsrum ska utvecklas	5,4	6,5	11,9
Ta fram vägledning för hur kommunens ordinarie tillsyn av skyddsrum kan kombineras med inventering och inspektion	6,0	5,5	11,5

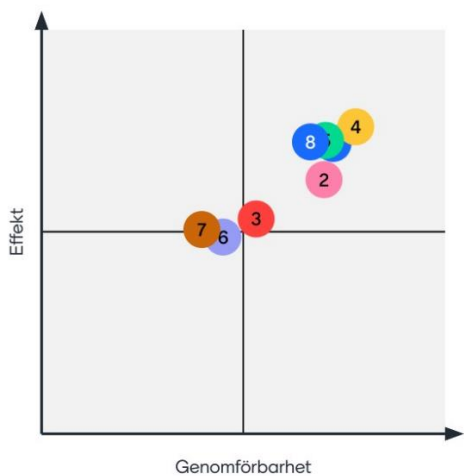
Tabell 5. Föreslagna åtgärder inom det prioriterade utvecklingsområdet att öka förmågan att ta hand om personskador i krig.

Öka förmågan att ta hand om personskador i krig	Genomförbarhet	Effekt	Total
Räddningstjänsten ska öva på att "rädda sig själv" med ex. tourniquet.	9,2	7,7	16,9
MSB ska ta fram ett nationellt koncept för att utbilda räddningstjänsten inom akut omhändertagande.	8,3	7,8	16,1
Utveckla räddningstjänstens kunskap och förmåga att bedöma (ex-XABCDE) och triagera	8,0	8,0	16,0
Fortsätt utveckla räddningstjänstens förmågor och kunskap kring livsuppehållande åtgärder och stoppa blödningen.	7,7	8,0	15,7
MSB ska ta fram materiallistor för nödvändigt och enhetligt sjukvårdsmaterial (personell utrustning) samt bårar	7,6	8,2	15,7
Utveckla övningshandbok innehållandes typskador vid krig och fred	8,0	7,4	15,3
MSB ska klargöra vilka befogenheter och åtgärder som faller på räddningstjänsten vid höjd beredskap kopplat till akut omhändertagande	6,8	7,3	14,0
Räddningstjänsten ska säkerställa förmåga att utbilda frivilliga i civilsamhället inom akut omhändertagande	5,5	7,2	12,7
Ta fram en vägledning för hur kommunal räddningstjänst ska öka kapaciteten att transportera patienter	6,0	6,4	12,4
MSB ska köpa in ett antal verklighetstroga dockor med typskador från krig (tillgängliga för räddningstjänsten att öva med)	6,3	5,0	11,3

Tabell 6. Föreslagna åtgärder inom det prioriterade utvecklingsområdet att öka förmåga gällande arbete på höjd.

Öka förmågan gällande arbete på höjd	Genomförbarhet	Effekt	Total
Utveckla basförmåga med stegar och rep (hakstegar, skarvstegar, knopar, etc.) för att evakuera nödställda personer	8,3	8,1	16,3
Utveckla en enkel metod för räddning och arbete på hög höjd	7,7	7,7	15,4
MSB ska komplettera befintlig webbkurs med arbete på höjd och utbilda instruktörer som utbildar lokalt	7,5	7,7	15,3
MSB ska införskaffa färdiga utrustningskit nödvändiga för räddning på höjd vid krig (ex. bårar, stegar, rep, etc.)	7,1	7,7	14,9
MSB ska tydliggöra basförmåga, förstärkt förmåga och specialistförmåga (samt antalet specialistenheter) kopplat till arbete på höjd	7,5	6,8	14,3
MSB ska klargöra hur arbetsmiljöverkets säkerhetsrutiner påverkar övningar på hög höjd	5,8	5,8	11,6
Ta fram manual för evakuering via andra fordon än räddningstjänstens (ex. kranbil)	5,0	5,4	10,4
Utveckla alternativa metoder för arbete på hög höjd tillsammans med andra samhällsaktörer och näringslivet.	4,5	5,6	10,0

De åtgärdsförslag som för varje utvecklingsområde bedömdes ha högst effekt och genomförbarhet antogs som den här utvärderingens huvudsakliga åtgärdsförslag

och presenteras ytterligare en gång under rubrik ”Huvudsakliga åtgärdsförslag”. Det bör dock nämnas att även de åtgärdsförslag som inte bedömdes vara mest effektfulla och genomförbara kan vara värda att arbeta vidare med, resultatet påvisar därmed nödvändigtvis inte att samtliga åtgärdsförslag utöver de absolut mest effektfulla och genomförbara bör förkastas

Huvudsakliga åtgärdsförslag

- 1) Ta fram koncept för momentövningar med rasmassor (ex. röja och säkra arbete i rasmassor)
 - För att öka förmågan av räddning i rasmateriel
- 2) Lokala och regionala instruktörer ska utbildas för att tillgodose repetitionsbehov över tid kopplat till räddning i rasmassor (inkludera förvaltning för långsiktighet)
 - För att öka förmågan av räddning i rasmateriel
- 3) Införskaffa metodmoduler (ex. MSB tar fram ritningar) för arbete i rasmassor som kan förflyttas mellan brandstationer
 - För att öka förmågan av räddning i rasmateriel
- 4) MSB ska integrera mer verktygskunskap i grundutbildningar (problembaserad lösning utifrån viss utrustning)
 - För att öka kunskapen om tillgängliga prylar och använda dem till flera områden
- 5) Gemensam metodhandbok ska utvecklas för hur mängdträning med begränsade utrustningsalternativ ska utföras
 - För att öka kunskapen om tillgängliga prylar och använda dem till flera områden
- 6) Ta fram färdiga momentövningar med teoretiska genomgångar av utrustning, kapacitet, risker och handhavande samt förslag till hur varje räddningstjänst kan öva
 - För att öka kunskapen om tillgängliga prylar och använda dem till flera områden
- 7) MSB ska ta fram ett teoretiskt och praktiskt paket för räddning i skyddsrum (ska inkluderas i fortbildningstjänsten och grundutbildningarna samt som informationspaket)
 - För att öka kunskap om skyddsrum
- 8) Ta fram en vägledning för planering av insatser för skyddsrum (insatsplaner; se äldre manualer)
 - För att öka kunskap om skyddsrum
- 9) Ta fram metoder för att kommunicera och föra in förnödenheter till nödställda i skyddsrum
 - För att öka kunskap om skyddsrum

- 10) Utveckla basförmåga med stegar och rep (hakstegar, skarvstegar, knopar, etc.) för att evakuera nödställda personer
 - För att öka förmågan gällande arbete på höjd
- 11) Utveckla en enkel metod för räddning och arbete på höjd
 - För att öka förmågan gällande arbete på höjd
- 12) MSB ska komplettera befintlig webbkurs med arbete på höjd och utbilda instruktörer som utbildar lokalt
 - För att öka förmågan gällande arbete på höjd
- 13) Räddningstjänsten ska öva på att ”rädda sig själv” med ex. tourniquet
 - För att öka förmågan att ta hand om personskador i krig
- 14) MSB ska ta fram ett nationellt koncept för att utbilda räddningstjänsten inom akut omhändertagande.
 - För att öka förmågan att ta hand om personskador i krig
- 15) Utveckla räddningstjänstens kunskap och förmåga att bedöma (ex. XABCDE) och triagera
 - För att öka förmågan att ta hand om personskador i krig

Slutsatser

De utvecklingsområden som har tagits fram under av utvärderingskonferensen november 2024 kommer att tas vidare inom MSB, med räddningstjänster samt med andra aktörer som berörs. Några av de föreslagna områdena är enkla och snabba att åtgärda. Några arbeten är redan igång och förslagen kan tas med i redan pågående utvecklingsarbete.

MSB står som ansvarig för att hantera vissa områden och de behöver värderas in i olika RUHB-delprojekt så att det hamnar rätt. Vissa områden kan behövas utredas vidare innan arbete kan påbörjas.

De områden som är utpekade att drivas av räddningstjänsterna behöver förmedlas vidare ut till räddningstjänsten för vidare utvecklingsarbete. De områdena kan samlas arbetas med så att inte alla gör allt utan att räddningstjänsterna hjälps åt med utvecklingen. Men det kan även finnas områden som en specifik räddningstjänst vill starta upp ett arbete inom själv. Här kan resultaten med fördel förmedlas till andra räddningstjänster då de flesta räddningstjänster står inför liknande utmaningar.

De områden som kräver samverkan och samarbete mellan många myndigheter kommer med stor sannolikhet ta längre tid att åtgärda, även om området kan ses som prioriterat. Ett tydligt område är inom sjukvård där Socialstyrelsen och andra myndigheter samverkar för att helheten i systemet ska synkroniseras. Ett annat område är hur vi ska förhålla oss till AFS:ar när vi övar och verkar under höjd beredskap.

Men nu är det bara att kavla upp ärmarna och börja göra det som går att göra redan nu samtidigt som vi påbörjar det långsiktiga arbetet som inte går att få klart imorgon. Båda spåren är viktiga för att svensk kommunal räddningstjänst ska bli en starkare del av det civila försvaret.

Referenser

- Mari Olsén, C. R. (2023). *Räddningstjänst i krig: Erfarenheter från Ukraina och lärdomar för Sverige*. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.
- MSB. (2025). *RUHB- Metodförsök i Kiruna och Skövde*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.
- Ryghammar, M. J. (2024). *Räddningstjänst under höjd beredskap*. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut.

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

651 81 Karlstad Tel 0771-240 240 www.msb.se

Publikationsnummer MSB2571 - mars 2025 ISBN-nummer 978-91-7927-611-9